

حجۃ الاسلام والملمین موسوی خوئی‌نی‌ها

طبقات مسلمین است....».

(پیام امام به زائران بیت الله الحرام. ۵۸/۷/۷).

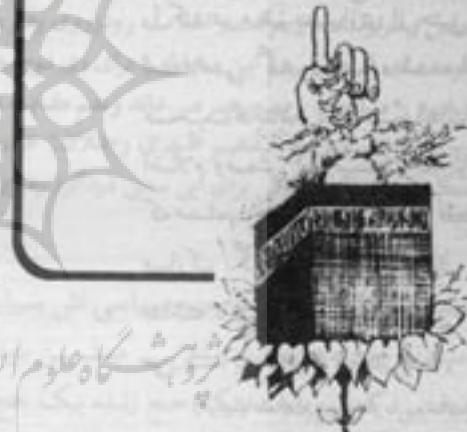
«حجی که خدای تبارک و تعالیٰ می‌خواهد و حجی که اسلام از ما خواسته است آن است که وقتی می‌روید حج، مسلمین بلاد را بیدار و با هم متحد کنید».

(از بیانات امام در دیدار با روحانیون کاروانها. ۶۲/۵/۲۶).

همراه با فاطمه بسوی:

حج

پاگاه انقلاب جهانی اسلام

جامعیت حج

در میان عبادات اسلامی اگر جستجو کیم شاید بتوانیم عادتی را پایم که علت نشیع آن‌ها تقطیم را بده فرد با آفرید گارجهان، رایطه عاشق با معشق، و قها نتیجه اش نواب آخرت و پیشت و با بالاتر لقاء حق باشد بدون کمترین تأثیری در جامعه و ابعاد مختلف آن، لیکن در میان همین عبادات نیز توان انتکار نمود که «حج» از بزرگترین عباداتی است که از جامعیت کاملی برخوردار می‌باشد یعنی دنیا و آخرت، فرد و اجتماع، ظاهر و باطن، عرفان و میاس، عشق و فداء فی الله، جهاد و ایثار همه و همه را بکجا در خود جا داده است نیز می‌توان آنرا کرد که در عین شمول و فراگیری نسبت به همه ابعاد زندگی بک اعمت واحد تبروکه بعضی از ابعاد آن بر سایرین غلبه دارد.

«فرضه حج درین فراغت الهی از ویژگی‌های خاصی برخوردار است و شاید جنبه‌های سیاسی و اجتماعی آن بر جنبه‌های دیگری غلبه داشته باشد با اینکه جنبه عبادیش نیز ویژگی خاصی دارد... علماء اعلام و خطبای معظم مسلمانان را به جهات

بسم الله الرحمن الرحيم حج علوم اسلامی و وظائف بسیار خطربران آگاه سازند».

(پیام امام بمناسبت حج. ۶۰/۶/۱۵).

بعد عبادی حج که از آغاز آن یعنی محرم شدن تا پایان مناسک سراسر عبادت است و باید با قصبه قربت و اطاعت فرعان خدا باشد هر چند که بیشتر از هر جنبه دیگری مورد توجه مسلمانان است و برای فراگیری مناسک آن و احکام هر جزءی من فراوان می‌شود و گاهی در انجام آن تا حد وسوس دفت بکار من رو و ولیکن این عبادت بزرگ از آنچنان محتوای عظیم عرفانی و روحانی برخوردار است که جز بندگان خاص آن معبد مطلق و عاشقان وازدار آن معموق حقیقی دیگران از آنهمه اسرار و اشارات محروم و مهجوزند و هر چند که هر مسلمانی که توفیق حضور در آن امکن و مواقف مقدسه را بیدا می‌کند سعی در انجام مکرر طواف و سعی و نمازو عبادت در مسجد الحرام و با حرم

وَأَذْنِنَ فِي الْأَنَاسِ بِالْحَجَّ يَا تُولُوكِ رِجَالَ الْأَوَاعَنَ كُلِّ ضَائِقٍ

بَأَنِينَ كِنْ مُكْلِ فَجَ عَمِيقَ لِشَهَدُوا مَنَفَعَ لَهُمْ...

«به ابراهیم خلیل خطاب می‌شود که مردم را به حج بخوان تا برای شهود منافع خود از همه اقطار بیایند، این منافع، منافع جامعه است: منافع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی...».

(پیام امام بمناسبت عید قربان. ۶۲/۶/۱۲).

«و از جمله وظائف در این اجتماع عظیم دعوت مردم و جوامع اسلامی به وحدت کلمه و دفع اختلافات بین

حج برای قیام ناس و اخوت و مودت بین مسلمین است، حقیقت حج این است که شما بروید درد مردم را ببینید.

امام خمینی

پس چه با که این منافع غیر از تواب اخْرُوی است و تردیدی نیست که حج اگر آنچنان که اسلام خواسته است و آنچنان که بت شکان تاریخ و پر چمدادان توحید از ابراهیم خلیل اللہ علیہ السلام تا محدث حبیب اللہ صلی اللہ علیه وآلہ وسلم انجام داده اند برگزار شود، نفع سیاسی اش محسوس نموده

چشمگیرتر و فورانه و شاملتر از هر نفع دیگری است که بر حج مرتب است:
«به ابراهیم خلیل خطاب میشود که مردم را به حج بخوان تا برای «شهود منافع» خود از همه اقطار بسیار بایدند این منافع جامعه است: منافع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی» (پیام امام بمناسبت عید قربان، ۶۲/۶/۱۲).

«... و حج از مائی است که چنه سیاسی اش بسیار بیشتر است از جنبه های عبادی اش و شما آقایان که انشاء اللہ با سلامت مشرف می شوید باید توجه به این معنا داشته باشد و این فکر استعماری را که در مغز بسیاری از حتی روحانیون ممالک اسلامی گنجانیده شده است از الله کنید در صحبت هایتان، در اجتماعاتتان به آنها بگویند که اسلام وضعش این نیست که تا کون ماها داشته ایم که مسلمین بسیار باید در حج و فقط چند مرتبه دور خانه مبارک بگردند و بعد هم وقوف و چه و چه و هیچ کار نداشته باشند که مستکبرین بر مردم دنیا و مسلمین چه

نمایانند... من گفته بی تفاوت باشند...» (از بیانات امام در دیدار روحانیون کاروانها، ۶۲/۵/۲۶).

وحقیقت سخن امام صادق علیه السلام که فرمود: «ما اکثر الضجيج واقل العجیج» همین بود که چون اکثرب از حج گزاران از مهمترین مسأله سیاسی جهان اسلام یعنی مسئله ولایت و رهبری غافل بودند حج آنان فاقد محتوى و حقیقت بود و در واقع حج بود صرف یک سلسله اعمال خشک و بی محتوى بود. و با یک قیاس خلف روش می شود که حج واقع، آن حجی است که دارای منافع سیاسی عظیم و مشهود برای جهان اسلام باشد زیرا حجی که قرنها برگزار می شد و در افعال و اجزاء آن نقص نبود و حج گزاران نیز اکثرب با قصد خالص و بمنظور اطاعت فرمان خدا مناسک حج را بجا می آوردند تأثیری مشهود در سرنوشت مسلمین نداشت و آنان را از تحت سلطه دشمنان اسلام و سردداران کفر و ظلم و شرک نجات نمی داد چون فاقد محتوای سیاسی بود و در صورتی که حج با محتوای سیاسی اش برگزار شود ا مسلمین شاهد منافعی خواهند بود که مرتضی حج در آنهاست.

پس ابر و زارت آن مرقد شریف را دارد و هرچه غفلت از این عادات شود موجب حسرت و حرفان است ولیکن هنوز هم این بعد حج مهجور است و آنچنان که باید با شاختت کافی از این عبادت مناسک آن الجام نمی شود ولیکن:

«از همه ابعاد آن مهجورتر و مورد غفلت تر بعد سیاسی این مناسک عظیم است که دست خیانتکاران برای مهجوریت آن بیشتر در کار بوده و هست و خواهد بود». (پیام امام بمناسبت عید قربان، ۶۳/۶/۷).

«اگر حج را با آن سیاستی که از طرف اسلام در آن یکار رفته است پیدا کنند کافی است برای این که استقلال خودشان را پیدا کنند...».

(از بیانات امام در دیدار روحانیون عربستان، ۵۸/۶/۱۱).

علت تشرع حج

قرآن کریم در علت تشرع حج که ابراهیم بت شکن، ابراهیم فهرمان مباور و پر چمداد توحید، شیخ الایباء علیه و علیهم السلام را مأمور اعلام آن می کند تا همه مردم را از سراسر جهان برای برگزاری آن دعوت نمایند می فرماید: «لیشهدوا منافع لهم...» برای اینکه مشاهده کنند منافعی را که برای آنان است و بعد است مقصود از منافع که بالقطع جمع آنده است منافع از جنس و با نوع واحد باشد و شاید تعبیر جمیع اشاره به منافع حج در ابعاد مختلف است که از مهمترین آنها منافع در بعد سیاست است.

«یکی از فلسفه های بزرگ حج بعد سیاست اوست که دست های جنایتکار از همه احکام برای «کوییندان این بعد در کار هستند و تبلیغات دائمه دار آنها مع الاصف در مصالح مسلمین هم تأثیر کرده است که بسیاری از مسلمین سفر حج را یک عبادت خشک خالقی بدون توجه به مصالح مسلمین میدانند حج از آن روزی که تولد پیدا کرده است اهمیت بعد سیاسی اش کمتر از بعد عبادی اش نیست. بعد سیاسی علاوه بر سیاستش خودش عبادت است».

(از بیانات امام در دیدار روحانیون کاروانها، ۶۲/۵/۲۶).

کلمه «لیشهدوا» غالباً در مواردی بکار برده می شود که مشهود از امور محسوس به چشم است و شاهدی است بر اینکه منافع مورد نظر باید آنچنان آشکار باشد که در همان حج برای برگزار کنند گان قابل حس و رویت باشد

کعبه و مشاعر را محل قیام و شورش جبهه توحید و موحدین عالی در برابر جبهه شرک و کفر قرار دهیم.

آیة الله العظمی منظری

تاکید بر وحدت مسلمین

امام که احیاء کننده حج و خصوصاً بعد ساسی آن در این زمان است در میان همه مسائل مورد نیاز مسلمین بیش از هر چیز بر مسئلله وحدت نکیه نموده و تحقق این ضرورت حیاتی را از حج و از برگزار کنندگان آن در ایام حج انتظار دارند امام در اکثر فریب به اتفاق بیامها و سخنانشان که در رابطه با حج عنوان نموده اند بر وحدت مسلمین و پرهیز از هرگونه تفرقه و ایجاد اختلاف تاکید فراوان نموده اند:

«و از جمله وظائف در این اجتماع عظیم دعوت مردم و جوامع اسلامی به وحدت کلمه و رفع اختلافات بین طبقات مسلمین است که خطبا و گویندگان و نویسندگان در این امر حیاتی اقدام نمایند و کوشش کنند در بوجود آوردن جبهه مستضعفین که با وحدت جبهه وحدت کلمه و شعار «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» از تحت اسارت قدرت‌های شیطانی اجاتب و استعمارگران و امتحانگران بپرون آیند و با اخوت اسلامی برمشكلات غلبه پیدا کنند...».

(پام امام به زائران بیت الله. ۵۸/۷/۷).

امام چون ایجاد وحدت و رفع اختلاف را از مهمترین اسرار تشريع حج میداند لهذا معتقدند که غلبه بر این مشکل که مادر اسایر مشکلاتی است که برای جهان اسلام پیدا شده است باید در حج تحقق پیدا کند: «مشکل مسلمین همین است که بینشان اختلاف انداده اند و... این مشکلی است که در روز عید و در روز عرفه در پناه خانه خدا باید حل پشود سران قوم در مکه معظمه مجتمع شوند و امر خدای تبارک و تعالی را اطاعت کنند و در آنها اجتماع کنند و مشکلات خودشان را با هم در میان بگذارند و بر آنها غلبه کنند...».

(از بیانات امام در دیدار سفراء کشورهای اسلامی - ۵۹/۷/۲۸).

تعق در تشريع مناسک حج و وجوب آن برای همه کسانیکه نوانانی حضور در آن مشاهد معلمی را دارند و تعیین زمان واحد برای همه آنان و لزوم اطاعت مردم که بطور اجتماع آن مناسک را انجام میدهند: «افیضوا من حيث افاض الناس» همه بیان این حقیقت است که هدفی در این اجتماع و کنگره عظیم نهفته است که بدون تحقق آن این اعمال کالبدی بی جان

امام در اهمیت بعد ساسی حج و لزوم رعایت آن معتقدند که شرط قبول حج این است که همراه با ابعاد ساسی آن برگزار شود و حج بدون این بعد قبول نمی شود بلکه صورتی بی معناست و حتی حج نیست زیرا اعمالی که بقصد انجام یک عبادت آورده میشود در صورتی مصادق آن عبادت است که آن اعمال آنچنان که خداوند خواسته است آورده شود نه آنچنان که شیطان می خواهد که شیطان نه تنها ترک یک عبادت را می خواهد بلکه گاهی عبادت بی محتوی را بیشتر می بیند زیرا که هم نیروها هدر میبرد و هم مقصود اسلام تحقق نمی باید و برگشتن گمراه از پیراهه به راه حق بسی مشکلتر است از طی طرق حق برای کسی که هنوز وارد راهی نشده است «جاهل متک» که پامیر فرمود پشت مرا شکست کسی است که عبادتی را انجام می دهد اما نمی داند که چه میکند و چگونه باید آن عبادت را انجام دهد که نه تنها توایی ندارد بلکه پشت نهضت و انقلاب و اسلام و رهبری آنرا می شکند، زیرا این عبادت بدون رعایت شرائط آن و فاقد روح و محتوی برای عبادت کننده جاهم بر ارتکار و عادت و تبلیغ شیاطین چنان می شود که عبادت کننده را کم کم از محور رهبری دور می سازد و بتدریج وارد در خطی و راهی مقابله خط رهبری می گردد و در مقاطع حساس و سرنوشت ماز حرکت و انقلاب، رودرزوی رهبر و انقلاب می ایستد و موسسه‌های شیطانی هم این مقابله را برای وی توجیه می کند بطوطیکه هم خود را مسلمان ویروره رهبر می داند و هم مقابله و رودرزوی با رهبری را جایز می شمارد: «آن قسم ظهری ریحان: عالم متهنک و جاهم متک». که تفسیر کافی برای این سخن در دلگوی و رهبری را مجال دیگر لازم است:

«حج از مسائلی است که جبهه سیاسی اش بسیار بیشتر است از جنبه های عبادی اش... مسلمین باید در حج وقتی که می روند یک حج زنده یک حج کوینده یک حجی که محکوم کننده این شور وی جنایتکار و آن آمریکای جنایتکار باشد انجام دهند یک همچو حجی حج مقبول است اگر ما حج برویم و مصالح مسلمین را در نظر نگیریم بلکه برخلاف مصالح مسلمین هی روی جنایتها پرده پوشیم نگذاریم مسلمین صحبت بکنند از جنایتها که بر مسلمین می گذرد و جنایتها که از حکومتها و از قدرت‌های بزرگ بر مسلمین می گذرد این حج نیست این یک صورت بی معناست».

(از بیانات امام در دیدار با روحانیون کاروانها - ۶۲/۵/۲۶).

من دست برادری به تمام مسلمانان هنریه جهان می‌دهم
واز آنان می‌خواهم که به شیعیان با چشم برادری عزیز نگاه
کنند و با این عملشان همانند همیشه نقشه‌های شوم اجنب را
خنثی کنند.
امام خمینی (۱۴/۶/۲۱)

وتدھب ریحکم».

(پیام امام بمناسبت روز عرفه - ۵۸/۸/۳۰).

گوئی که اساساً حج برای یہم بیوستن مسلمین و آموزش هماهنگی و
هدف گیری واحد و حرکت و اطراق و بازهم کرج کرد، حرکت و کرج در
روز، در شب، درنگ و ایستادن واردوزدن در روز، در شب، آماده شدن، مسلح
شدن، حمله کردن و ایثار نمودن، اما همه اینها در حال یہم بیوستن و حتی دعا و
رازوی باز درحال اجتماع و بهم بیوستن.

«ای زائران خانه خدا در مواقف و مشاعر الهی به هم

بپویندید و از خداوند تعالیٰ نصرت اسلام و مسلمین و

مستضعفان جهان را بخواهید».

(پیام امام بمناسبت روز عرفه - ۵۸/۸/۳۰).

امام خمینی که وحدت و کاربرد آن را از فرقان و سنت یعنوان یک فقهی و
اندیام‌ناس استیاط کرده بود در مسیر مبارزاتش علیه ستم و طاغوتیان کاربرد
عملی آن را بغير آن‌فوء بطوریکه هیئتی یکی از ارکان اصلی پیروزی را وحدت
کنده، هلت ایران می‌داند

«از من پیروزی مسلمین در صدر اسلام وحدت کلمه و قوت

ایران بود...»

به هنگامی که امام از باریں انقلاب را هدایت می‌نمودند به اطلاع ایتان

رساندم که بعض از گروهها برای رسیدن به پیروزی مبارزه مسلحه را یشنیدند
هیئت‌آید و معتقدند که بدون مبارزه مسلحه و تها با تظاهرات واعلامیه، شاه و
رژیم شاهنشاهی سرنگون تحویل شد! امام در پاسخ فرمودند: «برای بیرون
کردنا شاه نیاز به نیاز شاه مسلحه نیست مبارزه مسلحه برای کارهای

بزرگتر لازم است و اگر نا موفق شویم که فقط علماء ایران را متعدد
کنیم که همه یک‌صدای بگویند که شاه باید برود و بر این کلمه واحده

متفرق شوند»، شاه ساقط می‌شود» و امام آزمودند که چنین شد و در حیثیت
شاه آنروزی ساقط شد که اولین اعلامیه علماء قم در پاسخ ثبت به این خواسته
امام صادر شد و در آن اعلامیه عدم مشروعیت رژیم شاهنشاهی و سلطنت شاه

اعلام گردید و امام در پاسخ اضافه نمودند که مبارزه مسلحه را در
نیروهای نظامی و انتظامی از تاخیه مردم و اسلحه مشروعیت مبارزه را در
افکار عمومی دلب ازین می‌برد زیرا در همه دلیا پذیرفته شده است که اگر به
نیروی مسلح حمله شد لازم است که از خود دفاع نماید ولیکن امروز رژیم شاه

محکوم است جرا که همه دلب این بینند مردم در خیابانها راه می‌روند و خواسته

خود را اعلام می‌کنند و این رژیم شاه است که پاسخ مردم و شعارهایشان را با

گلوله می‌دهد و... امام که سلاح وحدت را از هر سلاح دیگری کارآمدتر

می‌داند و کاربرد آنرا قطعنی تر و موثرتر می‌شاند در هر فرصتی ملت‌ها را به این

خواهد بود و آن وحدت و اتحاد است. جم افراد و آحاد مسلمین را از بلاد مختلف و از ترازهای گوناگون با فرهنگها و زبانهای بیگانه از هم، مجتمع می‌سازد و لحظه لحظه آن از فحشم شدن که آغاز دور ریختن شخصات فردی و قومی و محلی است تا طوف بر گرد یک محور و تا «رسی» و هجوم و حمله به یک دشمن؛ همه تفسرویان این حیثیت است که باید مسلمین متحد شوند بریک هدف و مقصد واحد و اطاعت از یک فرمان و فرمانده و حمله بر یک دشمن که همان دشمن اصلی است و هر که و هر چه در جمیه دشمن اصلی است. در جم یک آهنج وجود دارد و آن آهنج وحدت و هماهنگی است:

«رمز تمام گرفتاریهای کشورهای اسلامی اختلاف

کلمه و عدم هماهنگی است و رمز پیروزی

وحدت کلمه و ایجاد هماهنگی است که خداوند

تعالی دریک جمله پیان فرموده است: واعتصموا

بحبل الله جمیعاً ولا تفرقوا... اعتصام به حبل الله بیان

هماهنگی جمیع مسلمین است برای اسلام و به سوی

اسلام و برای مصالح مسلمین و گریز از تفرقه و جدالی

و گروه گرانی که اساس همه بدبختی ها و

عقب افتادگی هاست».

(پیام امام به زائران سی‌الله - ۵۸/۷/۷)

امام با نگاهی فقیهانه به زرای احکام و واجبات الهی و دقتی
جامعه شناسانه در هنایک حج و جامعیت این عبادت بزرگ اسلامی، غیرممکن
میداند که اسلام و شارع مقدس آن برای مسلمین جنین اجتماعی را فراهم آورد
و بهره برداری از آن اجتماع را برای تحقق مهترین عامل اغلاع مسلمین یعنی
ایجاد وحدت و تفرقه زدائی منظور نکرده باشد در عالم که اتحاد و وحدت
عظیمترین نفع است برای مسلمین. که میتوانند در حج شاهد آن باشند!

«... و این وحدت که اسلام شریف و قرآن کریم
برآن پافشاری گرده اند با دعوت و تبلیغ دائم‌های رسانید
بوجود آید و مرکز این دعوت و تبلیغ مکه معظمه در زمان
اجتماع مسلمین برای فریضه حج است...».

(پیام امام بمناسبت عید قربان - ۶۲/۶/۱۲)

در حدیث آمده است که «حجرالاسود» دست خداست در روی زمین که
مسلمین بوسیله استیلام آن با خداوند بیعت می‌کنند ویمان می‌ندند و امام این
پیمان را چنین تفسیر می‌کنند:

«... و با اتکال به خدای بزرگ در این مواقف عظیمه
پیمان اتحاد و اتفاق در مقابل جنود شرک و شیطنت
ببندید و از تفرق و تنازع بپرهیزید «ولا تنازعوا فشقوا

عموم برادران و خواهران اسلامی باید توجه داشته باشند که یکی از مهمات فلسفه حج ایجاد تفاهم و تحکیم برادری بین مسلمین است.

امام خمینی

بیدار اسلام دنبال این امر را گرفته و کوشش کرده اند
به اینکه مسلمین را در تحت لوای اسلام به وحدت و
یگانگی دعوت کنند مسلمین باید یید واحده بر
ماسویشان باشند ولا تازعوا فتشلوا و تذهب
ویحکم».

(از بیانات امام در دیدار با گروهی از حجاج پاکستان. ۵۹/۸/۱۶).

چرا که همه علماء بیدار و دانشمندان دلسرور اسلام به روشنی به این
حقیقت بی بردۀ اند که حکومتها باطل در شرائط تفرقه مسلمین به وجود
آمده اند و تا زمانی که این تفرقه بوده است این حکومتها نیز بوده اند و آنگاه که
مسلمین متحده شده اند حتی در بخش کوچکی از مناطق اسلامی در همان
منطقه باسط این حکومتها بر جده شده است و امام به یک تحریر عملی و مثال
عنی برای آیات این حقیقت استدلال می کنند تا شاید موجب بیداری مسلمین
شود:

«آن چیزی که آنها میخواهند این است که مسلمین
متفرق باشند و آنها بر مسلمین حکومت کنند... لیکن
می بینند که اگر یک میلیارد مسلم با هم مجتمع بشود
و آن معنایی که در می و پسچ میلیون جمعیت ایران
تحقق پیدا کرد و به آنها ضربه زد. آنچنان ضربه ای
که تا آخر سر خودشان را نمی توانند بلند کنند. اگر در
یک میلیارد جمعیت مسلمین تحقق پیدا کند چه خواهد
شد...».

(از بیانات امام در دیدار با گروهی از حجاج پاکستان. ۵۹/۸/۱۶).

برای اینکه عوامل تفرقه ایگز از همین سخن که برای وحدت و دعوت به
اتحاد است سرمه استفاده نکنند و نگوینند که مقصود از دعوت به وحدت
برداشتن مرزها بین کشورهای اسلامی و ایجاد یک جمهوری در تمام کشورها
است و تحییل رهبری ایران بر سایر بلاد اسلامی است و این خود دخالت در
امور داخلی سایر کشورهاست؛ برای جلوگیری از امثال این وسوسه های شیطانی
امام تصریح میکند:

«و چنانچه مسلمین که جمعیت بسیار کثیری هستند.
شاید تعداد آنها بیش از یک میلیارد باشد. و خزانه
بسیار دارند. با حفظ مرزهای خودشان با هم اتحاد پیدا
کنند و قلب هایشان با هم متحده بشود احتیاج به هیچ
کشوری ندارند و همه کشورها تقریباً به آنها محتاج
هستند...».

(از بیانات امام در دیدار با افراد نیروهای سپاه ارش پاکستان. ۵۸/۹/۳).

سلاح توصیه می کنند و هرجا که دردها و مصائب و بدیختنی های جهان اسلام
را برمی شمارند برای جاره آنها به وحدت مفارش می کنند:
«امروز چاره چیست و برای شکستن این بنتها چه
تكلیفی متوجه مسلمانان جهان و مستضعفان می باشد؟
یک چاره که اساس چاره هاست و ریشه این گرفتاریها
را قطع می کند و فساد را ازین می سوزاند وحدت
مسلمانان بلکه تعامی مستضعفان و درینند کشیده
شده گان جهان است...».

(بیان امام بمناسبت عید قربان. ۶۲/۶/۱۲).

امام خمینی آنقدر بر ضرورت وحدت درین مسلمین و دولتها آنان ناکید
نموده و میخواهد که اگر درباره هدف و انگیزه نهضتش بگوینم که برای وحدت
ین مسلمین و تفرقه زدایی فیام کرده است، سخنی به صواب گفته ایم. امام در
مجموعه سخنان ویامهایشان بیش از هر موضوعی بر مسئله وحدت نکه کرده و
توصیه نموده اند و عوامل تفرقه را معرفی و افشاء ساخته اند و بهانه های اختلاف
و تفرقه را که دشمنان از آنها برای جلوگیری از اتحاد مسلمین استفاده میکنند
یافایان کرده اند و تا آنجا که برای ما قابل جستجو بوده است امام بیش از دهها بار
بر مسئله وحدت اتفاق نگذشت گذاشت و مفارش نموده اند.

«هان ای مسلمانان جهان و مستضعفان تحت حکم
شیگران بپا خیزید و دست اتحاد به هم دهیم و از
اسلام و مقدرات خود دفاع کنید و از هیاهوی
قدرتمندان نهرا میکنید که این قرن بخواست خداوند قادر
قرن غلبه مستضعفان بر مستکبران و حق پر باطل
است».

(بیان امام به زائران بیت اشرف. ۶۰/۶/۱۵).

نه تنها امام که در زمرة دانشمندان بر جسته و ناعادار تاریخ اسلام نمایند بلکه از
صدر تاریخ اسلام تا کنون تعامی علماء بیداری پیپروری از یامیتر عظیم الشأن
اسلام منادی وحدت و اتحاد بوده اند.

«عقلاء و علماء اسلام از صدر اسلام تا کنون کوشش
کردهند تا اینکه مسلمین همه باهم مجتمع باشند و همه بر
غیر مسلمین ید واحد باشند. در هرجا که مسلمی پیدا
 بشود باید با سایر مسلمین تفاهم کنند و این مطلبی
است که خدای تبارک و تعالی در قرآن کریم مفارش
کرده است و پغمبر اکرم (ص) مفارش فرموده است و
انمه مسلمین علیهم السلام مفارش فرموده اند و علماء

مکه مکرمه را با هماهنگی زائران سراسر جهان به کانون فریاد علیه ستمگران تبدیل کنید که یکی از اسرار حج است.

باشد؟!... (از بیانات امام در دیدار با گروهی از حجاج با اکستان. ۵۹/۸/۱۶).

«... و در وقتی که مسلمانان بیشتر از هر زمان احتیاج به وحدت کلمه دارند سادات این نوکر خیاتکار آمریکا و دوست و برادریگان و شاه مخلوع معلوم و صدام آن خادم سرپرده آمریکا دست به تفرقه افکنی مسلمانان زده‌اند و از هیچ جنایتی در این راه که ارباب جنایتکارشان امر نموده است فروگذار نمی‌کنند... مسلمین باید به خیانت این سرپرده‌گان آمریکا به اسلام و مسلمین توجه داشته باشند».

(یام امام به زائران یت آش. ۵۹/۶/۲۱).

نقش قدرتهای استکباری در تفرقه مسلمین

امام که دولتها را منشاء اختلاف و تفرقه معرفی می‌کند، به این نکته مهم هم اشاره دارد که این دولتها چون نوکر اجانب و دشمنان اسلام منشاء اختلاف را دشمنان اسلام میدانند که قدرت مسلمین در اتحاد آنهاست و اگر مسلمین قدرتمند شوند استکبار و قدرتهای شبهانی در برابر قدرت اسلام و مسلمین ذلیل و خوار خواهند بود؛ از این‌رو قدرت خود را در ضعف مسلمین دیده‌اند و ضعف مسلمین هم در اختلاف و تفرقه آنان است و این فتنه را با دست نوکر اشان یعنی دولتها دست‌نشانده و واسطه در کشورهای اسلامی بر با

و این نقشه بعد از جنگ عمومی کشیده شد.

قدرت اسلام را دیدند و دولتها اسلامی را از هم جدا کردند و مسلمین را با هم مخالف کردند و دولتها اسلامی با هم دشمن شدند».

در مسأله حادی که بنام اسرائیل بصورت یک فتنه خطروناک برای جهان اسلام پیش آمده است وقتی دفت من کیم می‌بینم همه مسلمانان بحسب اعتقاد مختلف وجود اسرائیل و غصب فلسطین و مسجد اقصی قله اول مسلمینند و برای نابود کردن اسرائیل هم امکانات و شرائط لازم را دارند ولیکن فلسطین تنها رو به آزادی نیست بلکه روزبه روز درهای آزادی به روی آن یکی پس از دیگری بسته می‌شود چرا که عامل اصلی اشغال فلسطین همچنان بقوت خود باقی است:

«... این اختلافات سران کشورهای اسلامی است که مشکله فلسطین را بوجود آورده و نمی‌گذارد حل شود

و در همین کلام امام به موسسه گرانی باعث مبدهنده که ممکن است بگویند اگر هدف اتحاد است و نه چیز دیگر امروز سازمانها و شوراهای کشورهای عربی این اتحاد وجود دارد پس از اینجهت مشکلی نیست همه با هم اجتماع می‌کنند و قطعاً مهده و بیانیه صادر می‌نمایند امام با اضافه نمودن این حمله که «قلب‌های ایشان با هم متحد بشود...» بی‌اساس بودن این مجتمع را روشن می‌کند زیرا که این اجتماعات نه برای رسیدن به یک هدف است و آن نجات کشورهای اسلامی بلکه در این اجتماعات هر یک بدنبال هدفی جدای از اهداف دیگران می‌رود، بنام اسلام اجتماع می‌کنند و در همان حال یکی با اسرائیل رابطه پنهانی دارد و دیگری با آمریکا علیه مسلمین وارد مذاکره و عقد فرارداد می‌شود و سوئی هدفهای شوروی را تعطیل می‌کند یکی به جنایت از جنایهای داخل نظام آمریکا واپسی است و از منافع آن دفع می‌کند و دیگری به جناح مقابل مرتبط است و مدافعان منافع آن.

عوامل تفرقه

برای ایجاد وحدت و اتحاد بین مسلمین و برای اینکه حج این نقش وحدت آفرین خود را ایفاء نماید باید عوامل تفرقه و از هم باشند گی مسلمین را شاخت تا بنوان در برتو مبارزه با آن عوامل خصوصاً در ایام حج و در ریاه خانه خدا که سهل وحدت است به مقصود یعنی اتحاد مسلمین رسیده. امام دو عوامل را معرفی می‌کند ویریکی از آن دو عامل سخت پافتزاری دارند که آن را به مسلمین بشناسانند.

یک: سران فاسد کشورهای اسلامی و دربارهای است.

دو: که مهمنشین نیز هست آخوندهای درباری و وعاظ السلاطین و به تعبیر دیگر یکی زورو دیگری تزویز و روش است که عامل زرد لجنزار همان دو عامل زورو تزویز متولد شده و امکان رشد می‌یابد.

«مسلمانان جهان باید این تفرقه افکن‌ها را بشناسند و توطنۀ پلید آنان را خنثی کنند».

(یام امام به زائران یت آش. ۵۹/۶/۲۱).

دولتها و سران کشورهای اسلامی

«یکی از بزرگترین و اساسی ترین مشکلات عدم اتحاد بین مسلمین است که بعضی از به اصطلاح سران کشورهای اسلامی منشاء آن می‌باشند...».

(یام امام به زائران یت آش. ۵۹/۶/۱۵).

«چرا باید دولتها اسلامی اینطور از هم منفصل و جدا

باید مراسم عظیم حج بصورت کانونی خروشان و دریائی مواج و طوفان آفرین دربرابر تمام توطئه‌های شرک آمیز و تفرقه گر درآید.

آیة‌الله العظمی متنظری

آن آخوند احمدی که در چنین مقطع از زمان به بعضی مقدّسات شیعه جسارت می‌کند در صدد این است که در مقابل او هم یک کسی پیدا نشود، آن هم یک چیزی بگوید و موجب بشود که در بین مسلمین در چنین مقطع از زمانی که دارد وحدت ایجاد نمی‌شود، اختلاف ایجاد بشود...»

(از بیانات امام در دیدار با مسئولین کشور در عید قربان ۱۵/۶/۶۳).

خطر روحانی نمایان

امام در ضمن معرفی این عامل خطرباک تفرقه انگیز به یک نکته مهم در ارتباط با شیوه عمل این عامل اشاره می‌کند و آن اینکه این «آخوندهای بسیار نافهم و با سیار مودی» در سر راه یک حرکت اسلامی-انقلابی فرار می‌گیرند و نسبت به مسائلی که عنصر انقلابی در حال حرکت به آنها و استگی اعتقادی دارد مطالی را مطرح می‌کنند که آن عنصر انقلابی ناخودآگاه و با ناگزیر در مقام پاسخگویی و عکس العمل برمن آید که اوین زمان این عکس العمل بازمادن از اراده‌ها حرکت است و زمان دومن اصلی شدن مسائل فرعی است تغییر دیگر: عامل سپاس و عامل فرهنگی. وأشاره کردیم که جزو نافی از عامل زر و بنا عامل اقتصادی در کلام امام برده نشده است و گفتم که جزو عامل اقتصادی و با «زر» در لجه‌نار و فضای آزاده مابین آن دو عامل زر و تزور شکل می‌گیرد و رد می‌کند برای آن نفس فرعی و تبعی معنای دارد برخلاف اندیشه‌ای که اقتصاد را زیرنا و دارای نفس اصلی میداند و فرهنگ و سیاست را زائد و رویای عامل اقتصادی می‌شاند و اینکن قتل از پرداختن به نفس عامل تزور و با عامل فرهنگی در ایجاد اختلاف و تفرقه و جلوگیری از پیداپی اتحاد باید اشاره کرد که عامل زور نیز چهره دیگری از عامل تزور است و معارت دیگر آرزوی سگه است!

انسان پیش از آنکه زور پذیر شود مطلق پذیر است اگر بخواهد به انسانی زور را تحمل کنند ابتدا باید در ذهن و فکر و اندیشه او زیبه و آمادگی پذیرش آنرا فراهم کنند که در غیر اینصورت دربرابر زور مقابله و مقاومت خواهد کرد پس ابتدا انسان را تعیق می‌کنند تا باقلانی را بتوی تحمل کنند و شیطان نیز برای تحمل باطل خود به «آدم» ابتدا با استدلال ذهن و فکر او را آماده کرد و پس جهت نسبت که در کلام امام که خواهیم آورد لحن و آهنج برخاش نسبت به این عامل یعنی عنصر تزور با لحن و آهنج برخورد با عاقل اول سیار متفاوت است یعنی امام نیز اهتمیت را به این عامل دوم میدهند:

«... گرچه مع الاسف بعضی از آخوندهای بسیار نافهم یا بسیار مودی در همین مقطع از زمان شروع کرده‌اند به نوشتن چیزهایی و پخش کردن رساله‌های ...»

اگر هفتصد میلیون مسلمان با این کشورهای عربی و طویل رشد سیاسی داشتند و با هم متحد و مشکل شده در صفحه واحد قرار می‌گرفتند برای دولتها بزرگ استعمار ممکن نبود که در ممالک آنها رخنه کنند تا چه رسید به مشتی بهود که از عمال استعمارند».

(پیام امام به زائران بیت‌الله، بهمن ۱۳۴۹).

امام نه تنها مشکله فلسطین را معلول اختلاف سران کشورهای اسلامی میداند که این یکی از مصائب و فتنه‌های جهان اسلام است هر چند که مصیبت و درد بزرگی است بلکه همه بدینختی‌ها را معلول همین اختلاف سران میداند:

«... آیا میدانید که تمام بدینختی‌های شما در تفرقه و اختلاف بین سران کشورهای شما وبالنتیجه بین خود شماست»

آخوندهای درباری

گفتم که عامل اختلاف دو چیز است یکی زور و دیگری تزور و باید تغییر دیگر: عامل سپاس و عامل فرهنگی. وأشاره کردیم که جزو نافی از عامل زر و بنا عامل اقتصادی در کلام امام برده نشده است و گفتم که جزو عامل اقتصادی و با «زر» در لجه‌نار و فضای آزاده مابین آن دو عامل زر و تزور شکل می‌گیرد و رد می‌کند برای آن نفس فرعی و تبعی معنای دارد برخلاف اندیشه‌ای که اقتصاد را زیرنا و دارای نفس اصلی میداند و فرهنگ و سیاست را زائد و رویای عامل اقتصادی می‌شاند و اینکن قتل از پرداختن به نفس عامل تزور و با عامل فرهنگی در ایجاد اختلاف و تفرقه و جلوگیری از پیداپی اتحاد باید اشاره کرد که عامل زور نیز چهره دیگری از عامل تزور است و معارت دیگر آرزوی سگه است!

انسان پیش از آنکه زور پذیر شود مطلق پذیر است اگر بخواهد به انسانی زور را تحمل کنند ابتدا باید در ذهن و فکر و اندیشه او زیبه و آمادگی پذیرش آنرا فراهم کنند که در غیر اینصورت دربرابر زور مقابله و مقاومت خواهد کرد پس ابتدا انسان را تعیق می‌کنند تا باقلانی را بتوی تحمل کنند و شیطان نیز برای تحمل باطل خود به «آدم» ابتدا با استدلال ذهن و فکر او را آماده کرد و پس جهت نسبت که در کلام امام که خواهیم آورد لحن و آهنج برخاش نسبت به این عامل یعنی عنصر تزور با لحن و آهنج برخورد با عاقل اول سیار متفاوت است یعنی امام نیز اهتمیت را به این عامل دوم میدهند:

«... گرچه مع الاسف بعضی از آخوندهای بسیار نافهم یا بسیار مودی در همین مقطع از زمان شروع کرده‌اند به نوشتن چیزهایی و پخش کردن رساله‌های ...»

ای مسلمانان و ای مستضعفان عالم! دست به دست هم
دهید و به خدای بزرگ روآورید و به اسلام پناهنده شوید
وعلیه مستکبران و متجاوزان به حقوق ملتها پرخاش کنید.
امام خمینی

اجمیعین و به پیروی و جانشینی از آنان علماء الهی هستند اساس حلالت و منبع
اصلی آن شیطان و علماء سوه و همین آخوندهای درباری اند همانطور که در
قرب به ساحت قدس ربوی پس از انبیاء و ائمه علیهم السلام علماء ربانی فرار
دارند در قرب به شیطان و انصاف به صفات شیطانی آخوندهای فاسد
نزدیک و شیطانی ترند.

«مسلمانان در موافق و مراسم این عبادت، ...، لازم
است با هوشیاری مراقب اعمال ضد اسلامی و قرآنی
این عمال خیث و آخوندهای نفاق افکن باشند و آنان
را که با نصیحت به اسلام و متفاعل مسلمین وقعي نخواهند
گذاشت، از خود برانند که اینان از طاغوتیان شیعاتر و
پست ترند».

(پیام امام بمناسبت حج، سال ۱۳۵۷).

امام در معرفت این چهره نفاق افکن یعنی آخوندهای بسیار مودی و
روحانی نما، در مواردی به یک خصیصه اینان اشاره می کنند که قابل تأمل است و بحق درخواست
انحراف آنان همین خصیصه باشد و آن عبارت است از ذنب گرانی و واستگی
به دربارها و سلاطین یعنی سبلهای زور و زد، روحانی آنگاه از عصیر اسلام و
خدمت به مستضعفین منحرف میشود که در او انگیزهای رفاه طلبی پیدا شده و
رشد می شاید، انگیزه دنیا زدگی و به رنگ اهل دنیا شدن و لیام زهد و تقوی
را ازتی به در کردن و به زی اشراف و دنیا پرستان در آمدن و ارتباط و پیوند
زندگی و معاشرت با قشر متوسط و محروم جامعه را فلک کردن انحراف از
همینجا شروع میشود انحراف به جهت توجیه زندگی و رفاه طلبی و تحمل برسی
خود، انحراف به جهت دفاع از منافع آن گروهی که خود را وابسته به آنان
می سند و رسول اکرم (ص) علماء را امانتداران انسیاء فی دانند تا زمانی که
داخل در دنیا نشده اند: **ما لم يدخلوا في الدنيا فلما يدخلوا في الدنيا** فی الدنیا قال اتباع السلطان فاذأ فعلوا ذلك فاحذر وهم على دینکم».

و باشد الشهدا حسین بن علی علیه السلام درباره آنان می فرماید:
«**مجاوزی الامور والاحکام** علی ایدی العلماء بالله الامناء علی حلاله
و حرامه...».

و با امام موسی بن جعفر علیه السلام می فرماید:
«... لآن المؤمنين الفقهاء حصون الاسلام كحسن سور المدينة
لها». اینها شان علماء ریانی و رسالت و مسئولیت آنان است و اقا آن آخوند درباری که
رسول گرامی فرمود: بترسید از آنان بر دین خود، او حتی کفر و شرک و نفاق را بر اسلام
و کفار و مشرکین و منافقین را بر مسلمین ترجیح می دهد و بالآخر آنکه سرکوبی آنان را
بیز لازم می داند و حنی لازم تراز مبارزه با سردمداران کفر.

بقیه در صفحه ۴

موقعی که مسلمین دارند فکر می کنند او به عنوان
اینکه من دیدم که بعض از جوانها متمایل به این
اجتماع شدند متمایل به ایران شدند تکلیف دیدم که
بگوییم اینها مشرکند، اینها مجومند، اینها چطربند و به
بعضی مقدمات جسارت کردند. این جزو خدمت
باستعمار است؟!، خدمت به قدرتهای بزرگ است و کار
شکنی برای اسلام و مسلمین است؟! ما باید برای این
مسائل فکر کیم. مسلمان‌ها باید برای این مسائل و
این اشخاصیکه اینطور در حدود شکستن وحدت
مسلمینند فکر کنند».

(از بیانات امام در دیدار با مسئولین کشور در عید قربان ۱۴۰۵/۶/۲۳).

امام در معرفت این چهره نفاق افکن یعنی آخوندهای بسیار مودی و
روحانی نما، در مواردی به یک خصیصه اینان اشاره می کنند که شاید از
انحراف آنان همین خصیصه باشد و آن عبارت است از ذنب گرانی و واستگی
به دربارها و سلاطین یعنی سبلهای زور و زد، روحانی آنگاه از عصیر اسلام و
خدمت به مستضعفین منحرف میشود که در او انگیزهای رفاه طلبی پیدا شده و
رشد می شاید، انگیزه دنیا زدگی و به رنگ اهل دنیا شدن و لیام زهد و تقوی
را ازتی به در کردن و به زی اشراف و دنیا پرستان در آمدن و ارتباط و پیوند
زندگی و معاشرت با قشر متوسط و محروم جامعه را فلک کردن انحراف از
همینجا شروع میشود انحراف به جهت توجیه زندگی و رفاه طلبی و تحمل برسی
خود، انحراف به جهت دفاع از منافع آن گروهی که خود را وابسته به آنان
می سند و رسول اکرم (ص) علماء را امانتداران انسیاء فی دانند تا زمانی که
داخل در دنیا نشده اند: **ما لم يدخلوا في الدنيا فلما يدخلوا في الدنيا** فی الدنیا قال اتباع السلطان فاذأ فعلوا ذلك فاحذر وهم على دینکم».

«... و هماهنگ خروشیدن بر دشمن مشعر که
دشمن اسلام عزیز است و... و با تفرقه افکنی و نفاق
پراکنی می خواهد این مانع ملموس را از سر راه خود
بردارد و عمال مزدور آنان که در رأس آنها آخوندهای
حسود ذنیاگرای درباری اند و در هر جا و هر وقت
خصوصاً در ایام حج و مراسم الهی آن مأمور اجرای این
مقاصد شوم می باشند».

(پیام امام بمناسبت حج، سال ۱۳۵۷).

و اگر عمیقاً به مسئله نگاه کنیم خواهیم دید همانطور که اساس هدایت و
سرچشم اصلی آن اتباع عظام و اوصیاء ظاهرین آنان صلوات الله علیہم

مسلمین باید در حج و قیمکه میروند یک حج زنده، یک حج کوبنده، یک حجی که محکوم کننده این شوری جنایتکار و آن آمریکای جنایتکار باشد انجام دهنده، یک چنین حجی مقبول است.

- ۱۳- سوره صفات آیه ۹۹ و ۹۸.
 ۱۴- الائقان سیوطی جلد ۱ من ۷۶.
 ۱۵- سوره هنکوت آیه ۲۶.
 ۱۶- بخار جلد ۹۷ من ۴۰۳-۳۹۵. المسار الكبير من ۳۴. معجم البلدان جلد ۱ من ۴۹۲-
 ۱۷- الكافی جلد ۳ من ۴۹۵-۴۹۶. المستدرک باب ۳۶.
 ۱۸- سوره صفات آیات ۸۴-۸۳.
 ۱۹- مقابی الجنان من ۷۱۹.
 ۲۰- المقابی الجنان من ۷۰۸.
 ۲۱- در کتاب الفقيه من ۶۲ بباب فضل المساجد من کتاب الصلوة والمحاجة اليقادة جلد ۲
 ۲۲- آئمه است: روزی امیر المؤمنین (ع) در اجتماع مسجد کوفه فرمودند: «أهل کوفه
 چقدر خداوند شما را دوست داشت که چنین قضیانی برای مصلحتی شما قرارداده است. در
 این مسجد خاله آدم و شاهزاده نوح و خانه ادريس و مصلحتی ابراهیم خليل و مصلحتی برادر خضر
 و مصلحتی من است و این مسجد شما یکی از مساجد پیارگانه است. که خداوند تعالیٰ آن را
 برای اهلش برگزیده. با خواندن نماز در آن بخدا تقدیر بیویند.»
 ۲۳- مشهور است که وقتی امام حسین (ع) به این سرزین رسیدند از نام آن رسیدند، لفظ
 شد: که نام آن کربلا است، امام فرمودند: خدایا پنهان من برم بتوانم کرب و ملکت فی ریاح
 آنه اهل بیت جلد ۳ من ۱۰۱.
 ۲۴- در روایت، آیه ۳۰ سوره قصص، شاطئ الراد الائمه به شط غرات و المقصة المسارکه به
 کربلا تغیر شده که به علت ضعف روایت از ذکر آن خودداری من شود: سفنه جلد ۱
 من ۱۷۵ و تهییب. تفسیر نور النقلین جلد ۱ من ۱۲۷، تفسیر صافی جلد ۴ من ۸۹.
 ۲۵- امام حسین (ع) دکتر سید جعفر شهیدی من ۱۶۰.
 ۲۶- اعلام قرآن من ۴۳۹.

بنده از همراه با امام بسوی حج
از اینهای حالت حق و عدالت و خسته ازندگی اریان زرزو زرزو بر من پذیرند و
اگر تبلیغ نشود همچنان زمینه تبلیغ باقی من ماند چرا که هیچ چیز جایگزین آن
نهی شود ولیکن اگر اسلام فخرگ تبلیغ گردید و افرادی بنام اسلام، غیر اسلام را
تبلیغ کردند و هفظت رایجای نزدیک ملتی عرضه نمودند در حیثیت علیه اسلام تبلیغ
کردند اند و اسلام را متزوی نموده اند و بذریغ فتن اسلام حقیقی برای این ملتی بسیار
مشکلات است از آنکه اگر را چنین اسلام تحریف شده ای از آغاز آشانتی شدند.
در اینحال از اینکه تووجه شود و آن اینکه هر چند در کلام امام از عامل
دوم یعنی عامل تزویر که نفس محرک نظره افکسی را بر عده دارد بنام آخوند
در هماری و وظایف السلاطین و... باد شده است ولیکن این خیانت در انحصار این فشر
نیست بلکه کلیه داشتمدانا و فیلسوفان و جامعه شناسان و هنرمندان و نویسندگان و
شاعران و سایر گروههای فرهنگی که وابسته به سلاطین و درباره ای و کاخها و قدرتای
ضد مردمی هستند از همین گروههای دوم یعنی عامل تزویر محسوب می شوند یعنی همه
این دستگاهات به نوعی و غایط السلاطینند که باید شناخته شوند و شناسانده شوند تا
مردم قریب آنان را نخورند.

بنده از همراه با امام بسوی حج
((آیا وعاظ السلاطین... که از اسلامیین جوں میاہ
روی ترنند... سرکوبی انقلاب اسلامی ایران بازمیخت
با آمریکا و اسرائیل لازمترمی شمارند؟!))
((یام امام به زبان بیت افس. ۱۵/۶/۶۰)).

((آن ضرری که اسلام از این آخوندهای درباری من خورد
بدتر از آن ضرری است که از آمریکا کامی خورد برای اینکه
اینها یا یک ظاهر اسلامی، اسلام را متزوی منی کنند و
آمریکا این کار را نمی تواند بکند آمریکا اینها را وادار
می کند)).

((از بیانات امام در دیدار با روحانیون کاروان ا- ۲۶/۵/۶۲)).
اسلام با نوزادیست که دارد اگر آن جنانکه هست تبلیغ شود و جدابهای باک و